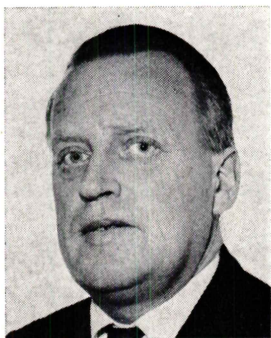

KLK-gruppen — en efteråt-organisation

Lennart Lindström

De eftervårdsmöjligheter som står till buds för tex alkoholproblematiker är skrämmande små. Det står påtagligt klart för deltagarna i den gruppterapeutiska verksamheten som sker i Stockholms stads nykterhetsnämnds regi. Ett försök att råda bot på detta är den s k KLK-gruppen — en sammanslutning av personer som deltagit i den gruppterapeutiska behandlingen på Kungsörstorp, Lida och Kydingeholm. Gruppens verksamhet skildras nedan av ordföranden i dess arbetsutskott, Lennart Lindström.

Sällan har det väl blivit tydligare dokumenterat än i pockettidningen R:s oktobernummer 1971 att eftervård i egentlig mening ej existerar, vilken sorts avvikare man nu är. Visserligen redovisar tidningen de eftervårdsmöjligheter som står till buds, men därigenom blir ju verkligheten i situationer ännu mer skrämmande. Å andra sidan har det för längesedan klarlagts att allt av framtida beteende praktiskt taget står och faller med vad som händer, då man som nyutskrivnen vårdtagare lämnar de skyddande portarna bakom sig. Man har också förutsatt att bostad, arbete och sanerad ekonomi är beståndsdelarna i den korsett vårdtagaren skall ha, men alltför ofta inte har försetts med för att kunna hålla sig innanför de sociala ramarna i fortsättningen. Men att fastställa sanningen i ett negativt faktum räcker inte. Att tro att eftervårdssituationen sådan den ovan beskrivits innehåller hela sanningen är naivt. Just med dessa påståenden som irriterande påminnelse om den verkliga verkligheten och i medvetandet att något måste göras för att förändra efteråtssituationen, har KLK-gruppen i Stockholm startat sin verksamhet, sedan gruppen blivit vederbörligt etablerad vid ett stormöte hösten 1971.

Lida — Kydingeholm — Kungsörstorp

Stockholms nykterhetsnämnd började utveckla patientdemokratiska behandlingsprinciper på gruppterapeutisk basis i slutet av 60-talet vid det egna behandlingshemmet Lida i Mariefredstrakten. Ytterligare två, nykterhetsnämndens institutioner, Kydingeholm på Uppsalaslätten och Kungsörstorp vid Hjälmarens övergick därefter till samma behandlingsform, felaktigt kallad terapeutiskt samhälle. Det dröjde inte länge förrän det gruppterapeutiskt aktiverade behandlingskollektivet på Lida kom med krav på något efteråt. Gruppterapin hade nämligen snart brutit ned tystnadsramarna hos allt fler patienter. Man hade börjat kommunicera med omvärlden och fann till sin häpnad att vanligt folk lyssnade på en. Men man irriterades också av att den återuppväckta talförmågan inte räckte till i varje enskilt fall, då det gällde att klara av efteråtssituationen. Man

Allt av framtida beteende praktiskt taget står och faller med vad som händer, då man som nyutskrivnen vårdtagare lämnar de skyddande portarna bakom sig.

upplevde det som om samhället inte riktigt accepterade den gruppterapeutiskt behandlade patienten, utan ansåg att det återfått en provokativ och kravirriterande person som var helt olik den tyste, vårdvådande patient det skickat iväg till kollektivet. Därför slog sig dessa gruppterapeutiskt behandlade personer samman och bildade Klubb Lida S, där bokstaven S stod för Stockholm. De båda andra institutionerna upptäckte strax hur befogad en efteråtorganisation i Stockholm var, och snart hade, med nykterhetsnämndens hjälp, lokaler ställts till förfogande för de tre institutionernas föreningsverksamhet i huvudstaden. Vidare hade heltidsarbetande ombudsmän, föreslagna av de tre kollektiverna, anställts via AMS (arkivarbetare) för att serva nyutskrivna patienter från de tre behandlingskollektiverna och organisera fortsättningen på den gruppterapeutiska behandlingen genom att inrätta samtalsgrupper för dem som så önskade. Men tre särskilda föreningar för ett avnämnamråde på drygt ett hundra personer per kvartal, d v s de tre behandlingskollektivens sammanlagda innehåll i form av patienter och personal, var naturligtvis optimistiskt i överkant och synnerligen opraktiskt i verkligheten framför allt så snart startentusiasmen lagt sig. I det läget, sommaren 1971, bildades på eget initiativ en arbetsgrupp bestående av de tre föreningarnas ombudsmän samt några tjänstemän vid nykterhetsnämnden i Stockholm, vilken satte som mål att förbereda en sammanslagning av de tre föreningarna till en enda organisation.

KLK:s målsättning

Vid ett välbesökt stormöte (ca 125 pers) bildades sålunda KLK-gruppen den 30 sept. 1971 på Västberga nya inackorderingshem. I gruppens stadgar utsågs att den är en fristående kontaktgrupp som skall arbeta efter de miljöterapeutiska intentionerna och verka för dessas vidareutveckling och spridning i samhället, bedriva en verksamhet som aktiverar deltagarnas initiativförmåga, företagssamhet och ansvar för sin situation samt gruppens och därmed samhällets framåtskridande, påverka myndigheter och organisationer med kulturell, social eller facklig målsättning, organisera

Gruppen är en fristående kontaktgrupp, som skall arbeta efter de miljöterapeutiska intentionerna och verka för dessas vidareutbildning och spridning i samhället.

samtalsgrupper i frågor som berör samlevnadsrelationen och deltagarnas personliga del i denna, driva en studie- och fritidsverksamhet som befämjar gruppgemenskap och personlighetsutveckling, uppehålla en kontinuerlig kontakt med de miljöterapeutiska institutionerna och grupperna samt förmedla ökad kunskap om dessa.

I ett stadgetillägg utsågs beträffande de miljöterapeutiska intentionerna: "KLK-gruppen förutsätter att varje individs vid födseln erhållna möjligheter, d v s fysiska och psykiska resurser, under hela livet påverkas och styrs av de miljöer (omgivningar, livscentra) i vilka individen befinner sig i eller med vilka individen har kontakt. KLK-gruppen anser också att miljön socialt sett övertages av individens avkomma. KLK-gruppen menar därför att individen måste bibringas en faktisk och sann information dels om sina resurser och dessas vettiga utnyttjande, dels om sin miljö samt att denna kunskap bäst förmedlas till individen genom gruppsamvaro av olika slag.

KLK-gruppen fastslår att ovannämnda kunskap förutsätter ett i gruppsamvaron ständigt beaktande av kravet på största möjliga trygghet för individen, så att denne utan spärrar kan meddela och inhämta kunskap om sig själv och sin miljö. Genom gruppsamvaron kan på så sätt den enskilda individen erhålla den nödvändiga informationen om sig själv och miljön, vilken är den enda, riktiga grunden för individens trygghet och ansvar i och för samhället. Tack vare sin fördjupade kunskap om sig själv och sin miljö blir individen också aktiv i och påverkar samhällsutvecklingen."

Arbetsformer

KLK står naturligtvis för de tre initialerna på Stockholms nykterhetsnämnds egna gruppterapeutiska institutioner Kungsörstorp, Lida och Ky-

Redan från början hade gruppen klart sagt ifrån att service i form av nykterhetsvård ("fixning" av läkarkontakter m m) ej skulle ingå i gruppens handlingsprogram.

dingeholm. Gruppen har etablerat sig i de ovan nämnda lokalerna vid Elsa Brändströms gata 66 ute i Fruängen. Av de tre föreningarna har blivit tre sektioner i KLK-gruppen med en verkställande ledamot (de tidigare ombudsmännen) från vardera sektion, vilket möjliggör öppethållande varje dag (även lördagar och söndagar) mellan kl 8.00 och 22.00. Dess verkställande organ är arbetsutskottet som stadgeenligt har en sammansättning av sex ordinarie ledamöter och tre suppleanter, varvid behandlingskontinuiteten garanteras genom att varje gruppterapeutisk institutions kollektiv representeras av en ordinarie ledamot och en suppleant i arbetsutskottet. Vidare föreskriver stadgarna att de tre heltidsanställda sektionsledamöterna skall delta i arbetsutskottet och där ha förslags- och beslutsrätt utom i frågor som rör dem själva personligen.

Redan från början hade gruppen klart sagt ifrån att service i form av nykterhetsvård ("fixning" av läkarkontakter m m) ej skulle ingå i gruppens handlingsprogram. Eftersom gruppen med en gång rönt stort intresse från alkohol- och narkomanvårdande institutioner över hela Stockholm måste gruppen snart överväga hur stort dess upptagningsområde skulle bli, då stadgarna i och för sig tillåter bildande av nya sektioner. KLK-gruppen har funnit att den bör begränsa sig till de av Stockholms nykterhetsnämnd drivna gruppterapeutiska institutionerna. Därigenom skulle ytterligare en sektion kunna tillkomma som läget nu är, eftersom Pettersbergsgården övergått till gruppterapeutisk behandling.

I dag har gruppen drygt tvåhundra betalande och registrerade medlemmar. Men ytterligare c:a fyrahundra personer har på ett eller annat sätt aviserat sitt intresse och förses med information från gruppen. Dess tidning, KLK-nytt, som utkommit med sitt första nummer 1972, trycks nu i en upplaga på 1500 ex.

Idag har gruppen drygt 200 betalande och registrerade medlemmar.

Gruppterapi — information — förströelse

Under senhösten har gruppen erbjudit varierad samvaro av förströelsekaraktär men ej funnit väntat gensvar hos medlemmarna. Samtidigt har hela tiden målsättningsdiskussionen och det därav framkommande handlingsprogrammet blivit alltmer betydelsefullt för gruppen. Genom en arbetskonferens i Vaxholm under januari 1972 synes tänkbara, utvecklingsmöjliga linjer ha framkommit:

- a) Väl medvetna om att gruppterapi endast är en ingrediens i ett variationsrikt behandlingsprogram har dock KLK-gruppen funnit att den för sin del skall ha samtalsgruppverksamhet som en av sina viktigaste funktioner. För närvarande har fyra samtalsgrupper regelbundna sammankomster en gång i veckan, vilka ledes av vana gruppterapeuter.
- b) Vidare skall informationsprogrammet intensifieras eftersom denna funktion av gruppen synes vara en väsentlig verksamhet för påverkan i och av samhället.
- c) Först i tredje angelägenhetsgrad kommer förströelsefunktionen, och den verksamheten torde i framtiden utformas som en slussning till de redan tillgängliga, etablerade fritidsförströelserna.

Givetvis måste — för att dessa tre funktioner skall kunna slå ut ordentligt — ständig kommunikation pågå mellan de tre behandlingskollektiven och KLK-gruppen. Gruppen har också klart för sig att massanslutning ej är någon garanti för framgång i efteråt arbetet. Överhuvudtaget talar man i KLK-gruppen inte om eftervård utan understryker att gruppen är till för *efteråt situationen*. Därmed har gruppen stadgeenligt fastslagit att gruppmedlemmarnas eget ansvarstagande i gruppen är avgörande för gruppens utveckling.

KLK-gruppen har funnit att den skall ha samtalsgruppverksamhet som en av sina viktigaste funktioner.

Över huvud taget talar man i KLK-gruppen inte om eftervård utan understryker att gruppen är till för efteråtssituationen.

Efteråtssituationen

Sedan KLK-gruppen nu existerat i snart sex månader, och utvecklingsarbetet hela tiden pågått intensivt synes kraven på lägesbeskrivning och konkreta konsekvenser av denna vara realistiska närmål. Hur ser egentligen efteråtssituationen ut för den nyutskrivne? Är verkligen bostad och ordnad ekonomi de riktiga, de sanna förutsättningarna för ett definitivt slut på den onda cirkeln.

För min del anser jag att man skall se på dessa tre komponenter på samma sätt som man nu allt oftare tolkar alkoholism, narkomani, kriminalitet m. m. = symtom på sjukdom. *D v s bostaden, arbetet, den ordnade ekonomin är tecken på begynnande friskhet som erövrats under behandlingen på en gruppterapeutisk institution.* Kan sålunda behandlingen komma åt sjukdomen försvinner symtomen, och friskhetstecknen manifesteras i patientens egna ansträngningar att tillfredsställa de elementära behoven med stöd av de sociala rättigheterna. De nuvarande behandlingshemmen får då en mera meningsfylld men samtidigt intensifierad terapeutisk roll, där vårdtiden d v s avskärmningen från samhället blir så kort som möjlig, medan huvuddelen av behandlingen sker i närkontakt med vardagstillvaron.

Samarbete med nykterhetsnämnden

KLK-gruppens medlemmar har erfarenhet av gruppterapi. Därför har den givetvis reagerat mot intagningsförfarandet på de gruppterapeutiska institutionerna. Gruppen vet att på dessa idag allt för många finns som ej kan tillgodogöra sig behandlingen av olika skäl och därför far illa, ja t o m blir sjukare. I den försituationen har just nu

För att utvärdera vad kontakten mellan nykterhetsvårdsassistent och klient egentligen innehåller av förväntningar och krav har en experimentgrupp bildats bestående av KLK-representanter och nykterhetsvårdande tjänstemän.

KLK-gruppen en väsentlig uppgift att fylla, nämligen att informera om och tillvänja vid gruppterapeutisk behandling i avvaktan på intagning. Kan KLK-gruppen ställa upp där, och det vill den, skulle en adekvatere vårdsituation uppstå för allt fler expektanter till fördel för dem själva och institutionerna.

För att konkretisera och utvärdera vad kontakten mellan nykterhetsvårdsassistent och klient egentligen innehåller av förväntningar och krav har en experimentgrupp bildats bestående av KLK-representanter och nykterhetsvårdande tjänstemän. KLK-gruppen anser denna form av lägesbeskrivning nödvändig för sitt fortsatta arbete. I Stockholm skall socialvården som bekant integreras. Därvid har KLK-gruppen gjort sig påmind och kräver uppmärksamhet, eftersom den väldiga målgrupp integrationen gäller ej tillfrågats beträffande hur integrationen skall se ut.

Hur KLK-gruppen kommer att utvecklas beror som sagt på dess medlemmar. Att den börjat ta itu med en ansvarsfylld och krävande uppgift är den helt på det klara med. Eftersom gruppen har behov av utifrån kommande injektioner i form av kritik och uppslag för att inte tala om ansvarsmedvetet deltagande i dess arbete, agerar den för närvarande intensivt i sin information samtidigt som den med tillfredsställelse noterar ett stigande intresse för samtalsgruppverksamheten, som är öppen icke bara för sk problematiker utan välkomnar andra intresserade då KLK-gruppen anser integration i detta sammanhang positiv om ej nödvändig.